

Ігор Жданов: Дорожня карта реформ в галузі фізичної культури та спорту

Хотів би поділитися з Вами стратегічним баченням тих змін, які я, як міністр, та оновлена команда Міністерства молоді та спорту пропонує реалізувати у найближчий рік-два.

Реформи, які ми розробили під час проведення сесій стратегічного планування, складаються з чотирьох основних напрямів. Вони також враховують окремі принципові наробки, які були підготовлені у попередній період, у тому числі громадськими організаціями.

Перший напрям – ліквідація надлишкових функцій Міністерства, усунення їх дублювання та його європеїзація

У світі склалися три типові моделі взаємовідносин держави та спорту.

Перша модель – радянська, яка збереглася лише в Північній Кореї та деяких інших авторитарних країнах. Держава за допомогою комісарів жорстко керує спортом, як однією з воєнних ланок, а за невдалі виступи на міжнародних спортивних змаганнях спортсменів відправляють на виховні роботи.

Друга модель – американська, яка досить "атомізована", де практично відсутня координуюча роль держави. Це невід'ємна частина американської культури, традицій та соціалізації – суспільної моделі, яка будувалася десятками років.

Водночас в США дуже сильний університетський спорт та професійні спортивні асоціації на зразок НБА чи НХЛ. Скажімо, річний бюджет тільки однієї ліги НБА складає близько 4-5 млрд. доларів. Уявіть - це десь 100 млрд. грн. Для порівняння, обсяг коштів, які виділяються на весь спорт в масштабах України через наше Міністерство, складає близько 1 млрд. грн.

На спорт вищих досягнень у США вирішальний вплив має Національний олімпійський комітет, який розпоряджається астрономічними сумами та має спонсорів з числа найбільших транснаціональних корпорацій світу.

Третя – європейська модель взаємовідносин держави та спорту, яка є найбільш прийнятною для нас, це наш орієнтир на перспективу.

Практично в кожній країні Європейського Союзу існує Міністерство молоді та спорту або відповідний державний орган, який формує і реалізує державну політику в галузі. Так є у Франції, Польщі, Болгарії, Австрії, багатьох інших країнах. В той же час, там існують спортивні федерації, які мають широкі автономні повноваження. Для мене, як міністра, важливо рухатися саме шляхом європейської інтеграції.

На початку січня нами було проведено функціональне обстеження міністерства. За результатами аналізу виявлено ряд тих функцій, які є

надлишковими або дублюються. Їх необхідно позбутися, щоб мати змогу оптимізувати структуру й функції міністерства, привести їх до європейських стандартів.

Для цього було підготовлено відповідний проект закону. Він був внесений для громадського обговорення на Раду з питань реформ у галузі спорту і фізичної культури, створену за моєю ініціативою при Міністерстві. До неї увійшли громадські спортивні активісти, представники національних федерацій, експерти та фахівці.

16 лютого, під час обговорення цього законопроекту на Раді реформ було отримані цікаві і конструктивні зауваження, велика частина яких вже врахована.

Законопроект також був направлений на громадську експертизу до Реанімаційного пакету реформ та Центру підтримки реформ при Кабінеті Міністрів. Буде проведена презентація і обговорення цього законопроекту в парламентському Комітеті з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму.

Запропонований законопроект – це перший, може і невеликий, але крок до реформування Міністерства, до дерегуляції сфери спорту. У чому його суть?

Зокрема пропонується відмовитися від функцій:

- затвердження правил спортивних змагань. Сьогодні їх затверджує Міністерство, дублюючи тим самим функції міжнародних і національних федерацій;
- будівництва безпосередньо силами Міністерства стадіонів та інших спортивних споруд;
- організації проведення спортивної лотереї;
- контролю за якістю надання спортивних послуг.

Зрозуміло, що в такому вигляді ці функції сьогодні виконуватися не можуть. Немає у Міністерства ні власного будівельно-монтажного управління, ні контрольної інспекції на триста чоловік із правом видавати ліцензії приватним фітнес-клубам. Але встановлювати та розробляти відповідні стандарти якості спортивних послуг Міністерство просто зобов'язане.

Функції контролю надання спортивних послуг повинні передатися або інспекції з прав захисту споживачів, або іншим спеціалізованим державним інспекціям.

Також саме Міністерство не має можливості безпосередньо займатися інформаційно-пропагандистською роботою. У нас немає для цього ані телеканалів, ані друкованих ЗМІ. В той же час ми повинні сприяти популяризації здорового способу життя, фізкультури і спорту через державні

підприємства, суспільне мовлення тощо. Водночас розвивати спортивну медицину повинен МОЗ України.

Організувати спортивну лотерею ми теж не можемо, а от домогтися ухвалення закону, за яким 20% від прибутку від організації будь-якої загальнонаціональної лотереї повинно перераховуватися на розвиток спорту – зобов'язані.

Отже, на першому етапі реформ ми відмовляємося від ролі не притаманної міністерству в європейських країнах.

У рамках загальної урядової політики буде проведено 20% скорочення державних службовців та працівників державного сектору. Порівняно з початком 2014 року, у цьому бюджетному році на 5 млн. грн. зменшено фінансування апарату Міністерства.

Другий напрям реформ – підвищення прозорості діяльності Міністерства, відмова від ручного управління бюджетом та боротьба з корупцією серед чиновників

Суспільство повинно знати, куди витрачаються державні кошти – це аксіома. Сьогодні на сайті Міністерства опублікований його бюджет. Після затвердження змін до нього та затвердження паспорту бюджетних програм будуть опубліковуватися усі накази про витрачання державних коштів.

Знаю, скільки потенційних порушень ми разом з вами зможемо зупинити. Звертаюся до громадськості про допомогу – контролюйте, контролюйте і ще раз контролюйте.

Також буде продовжена робота із відмови від "ручного" розподілу бюджету між видами спорту, забезпечено перехід на автоматичну систему, яка виключатиме людський фактор та навіть особисте втручання міністра.

Для цього була вдосконалена формула, за якими визначаються рейтинги федерацій та відбувається розподіл державних коштів серед олімпійських та неолімпійських видів спорту. Вона була також винесена на громадське обговорення (з її проектом можна ознайомитися на сайті Міністерства).

Сам розподіл коштів буде базуватися на прозорому та зрозумілому всім рейтингу, який стимулюватиме види спорту і спортсменів до конкуренції та досягнення кращих спортивних результатів. Буде враховуватися також взаємодія та допомога національних федерацій Збройним Силам України, Національній гвардії, СБУ тощо.

Третій напрям реформ – підвищення автономії національних спортивних федерацій

В усьому світі спорт вищих досягнень базується на міжнародних федераціях з видів спорту та на діяльності національних федерацій, які є членами світових асоціацій.

В Україні національні федерації до цих пір є досить залежними від Міністерства. Це гібрид та вкрай неефективна система – ми відійшли від

радянської, але так і не дійшли до європейської моделі. Застрягли десь посередині.

Тому наступний напрям реформи – суттєве підвищення автономності національних спортивних федерацій. Зокрема, у другому кварталі 2015 р. буде здійснено відповідний пілотний проект. До участі в ньому вже зголосилися 11 національних олімпійських федерацій та 6 спортивних федерацій з неолімпійських видів спорту. Документи про його проведення вже подані до Кабінету Міністрів.

Суть пілотного проекту полягає в наступному:

1. Міністерство укладає договір з федерацією. За цим договором вона безпосередньо буде отримувати державні кошти і сама формуватиме склад національної збірної з певного виду спорту, формуватиме календар навчально-тренувального процесу, спортивних змагань.

Зараз усе це де-факто роблять міністр та його заступники, які підписують тисячі відповідних наказів за поданням федерацій.

2. Якщо федерація починає отримувати державні кошти напряму, то при цьому вона нестиме повну відповідальність за результат, тобто спортивні досягнення на міжнародній арені. В тому числі за ефективність використання коштів держави.

3. Змінюється філософія та сама система фінансування витрат на спорт вищих досягнень. Зараз все фінансування здійснюється через окрему бюджетну установу і не завжди ефективно. Часто в ручному режимі.

За підсумками пілотного проекту, будуть підготовлені та винесені на громадське обговорення відповідні зміни до законодавства, спрямовані на підвищення автономності спортивних федерацій.

Окрема тема – це дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ), фінансування яких з 2015 року здійснюються з місцевих бюджетів. На перехідному етапі необхідно було зробити все можливе, аби їх зберегти. Вдалося також домогтися на рівні Уряду виділення додаткових 100 млн. грн. державних субвенцій на підтримку ДЮСШ. Також дякую парламентській команді та голові профільного Комітету Верховної Ради Артуру Палатному за допомогу та підтримку. Сподіваюся на те, що Верховна Рада ухвалить ці зміни до бюджету.

Разом з тим, ДЮСШ потребують реформування: необхідно розширити їх повноваження, визначити порядок надання ними платних послуг, пов'язати їх діяльність з національними спортивними федераціями.

Не уникнути і оптимізації структури ДЮСШ, адже добре відомо, що в окремих школах тренери – ентузіасти за копійки виховують майбутніх чемпіонів, а в інших – крадуть державні кошти, надаючи липову звітність про кількість учнів.

У майбутньому наші ДЮСШ мають відповідати європейській моделі організації їх діяльності.

Четвертий напрям реформ – вдосконалення національного антидопінгового законодавства

У найближчий час необхідно остаточно імплементувати в Україні кодекс Всесвітньої антидопінгової асоціації та ухвалити на його основі Національні антидопінгові правила. Вже зараз Міністерство працює лише з тими федераціями, які визнали кодекс Всесвітньої антидопінгової асоціації (за виключенням федерацій з неолімпійських видів спорту, які співпрацюють із Збройними Силами України).

Необхідно також удосконалити правила закупівлі ліків для національних федерацій. До цього часу закупівля ліків для спортсменів здійснювалася практично в безконтрольному режимі. Ми відреагували на цю ситуацію та відповідні сигнали спортивної громади і почали наводити в цій сфері елементарний лад.

На сьогодні закупівля ліків здійснюється лише за особистим рішенням профільних заступників міністра, під їх особисту відповідальність. З метою проведення службового розслідування створена міністерська комісія за участю представників Служби безпеки України.

За результатами її роботи буде докорінно змінено систему закупівель ліків та встановлено жорсткий контроль над витратами відповідних бюджетних коштів. Якщо хтось напруцював на кримінальну відповідальність, то матеріали будуть направлені до правоохоронних органів.

Знаю, що реформи проводити нелегко, що чекає шалений опір і безпідставні звинувачення.

Вже сьогодні яскраво окреслилися три групи у середовищі спортивної громадськості. Перша – консерваторів, які виступають проти будь-яких реформ. Інша – радикали, які хочуть все зруйнувати та віддати спорт на волю ринку. І третя – найбільш чисельна, яка виступає за ефективні, добре продумані та виважені реформи.

Повноцінне громадське обговорення запропонованих змін, максимальна відкритість та урахування усіх конструктивних пропозицій – це одна із головних заporук успіху проведення реформ у спортивній галузі.

Тому пропоную приєднатися до роботи Ради з питань реформ у галузі спорту і фізичної культури, створеної при Міністерстві та підписати відповідний Меморандум про проведення реформи.

